

Strafarbeidsfanger i Danmark og i Norge.

Af Sekretær i Fængselsstyrelsen Hartvig Nissen.

Til belysning af et lands kriminalitet vil det have sin interesse at sammenligne den med tilsvarende forhold i andre lande.

For at en sammenlignende undersøgelse af de herhenhørende spørgsmaal skal faa nogen betydning maa forskjellige forudsætninger være tilstede. Det maa saaledes kræves, at de folkeslag, som undersøgelsen gjælder, gennem sine straffelove har givet udtryk for en i alt væsentligt overensstemmende opfatning af begrebet forbrydelse, at de samme forbrydelser belægges med nogenlunde tilsvarende straffe, at paatalereglerne stemmer overens i hovedpunkterne, at politiet virker omtrent paa samme maade, at domstolene ved strafudmaalingen gaar ud fra nogenlunde de samme betragtningsmaader, at straffuldbyrdelsen er bygget paa omtrent det samme system o. s. v. Det er endvidere nødvendigt, at der ved samlingen og bearbejdelsen af det statistiske materiale i alt væsentligt er gaaet frem efter en og samme methode. Mangler de her nævnte forudsætninger, vil sammenligningen ikke faa synderligt værd.

Det vil let indsees, at alle de nødvendige betingelser kun sjelden vil være tilstede. I almindelighed vil det derfor neppe lykkes at bringe noget brugbart ud af en saadan sammenligning. Forsaavidt det kommer an paa de forudsætninger, der først og fremst bygger paa en væsentlig overensstemmelse med hensyn til retsopfatning og retsinsti-

tutioner, maa dog Danmark og Norge antages skikket til indbyrdes sammenligning. Og da der i den sidste tid saavel i Danmark som i Norge er udgivet statistiske opgaver, der efter moderne principer og efter en væsentlig overensstemmende metode behandler de grovere forbrydelser, maa man være berettiget til at gaa ud fra, at der iethvertfald i denne henseende vil kunne foretages en nogenlunde rigtig sammenligning mellem de to lande.

De omhandlede statistiske opgaver findes meddelt i »Statistiske oplysninger om fanger, indsatte i de danske strafanstalter i tiaaret fra 1. jan. 1891 til 31. decbr. 1900«, udgivet af overinspektionen for fængselsvæsenet, og »Meddelelser om det norske fængselsvæsen i det 19de aarhundrede«, udgivet af ekspeditionschefen for fængselsvæsenet.

I forbindelse med en anmeldelse*) af førstnævnte, høist interessante værk har jeg tidligere havt anledning til i den udstrækning, som et dagblads spalter kunde tillade, at jævnføre enkelte af de i det danske værk meddelte opgaver om tilgangen af strafarbeidsfanger og disses tilbagefald med tilsvarende opgaver for Norges vedkommende, hentet fra de nævnte »Meddelelser«, der dengang allerede i nogen tid havde været under udarbejdelse, og hvis materiale velvillig blev stillet til min raadighed. Det er et forsøg paa en noget mere indgaaende undersøgelse om samme emne, som herved fremlægges.

Tilgang.

Antallet af indsættelser i strafarbeidsanstalterne var følgende:

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder	Tilsammen
1891	480	133	613	292	50	342
1892	534	102	636	309	57	366
1893	447	107	554	355	41	396

*) »Moderne Fangestatistik«, Aftenposten nr. 589 og 591 for 1903.

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder	Tilsammen
1894	529	116	645	383	76	459
1895	535	111	646	371	57	428
1896	571	89	660	373	55	428
1897	533	72	605	423	79	502
1898	519	82	601	448	76	524
1899	560	83	643	470	62	532
1900	568	94	662	559	56	615
1891—1900	5276	989	6265	3983	609	4592
Gjennemsnitlig.	528	99	627	398	61	459

Her er fangerne regnet med ligesaamange gange, som de har været i strafanstalterne i 10aaret. Alle disse indsættelser angaar for Danmarks vedkommende 4613 forskellige personer, nemlig 3850 mænd og 763 kvinder. Antallet af forskellige individer udgjør saaledes for mandsfangerne 73 $\%$, for kvindefangerne 77,1 $\%$ og for begge køn underet 73,6 $\%$ af indsættelserne. Idet de norske opgaver omfatter 25aaret 1876—1900, kan vi ikke opgive antallet af forskellige individer i 10aaret 1891—1900. Men for 25aarsperioden udgjorde de forskellige individer henholdsvis 66,2 $\%$, 79,8 $\%$ og 68,5 $\%$ af indsættelserne.

Ser vi bort fra dem, der indkom i strafanstalterne efter tidligere at have udsonet strafarbejde, og saaledes udelukkende holder os til dem, der tidligere enten slet ikke havde været straffet eller kun straffet med anden straf end strafarbejde, finder vi følgende tal for den nye tilgang:

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder	Tilsammen
1891	302	93	395	164	36	200
1892	322	62	384	175	43	218
1893	268	70	338	209	29	238
1894	320	72	392	227	53	280
1895	337	70	407	201	42	243
1896	339	55	394	224	37	261
1897	291	46	337	253	56	309
1898	316	43	359	267	57	324
1899	300	55	355	265	43	308
1900	344	60	404	298	32	330
1891—1900	3139	626	3765	2283	428	2711
Gjennemsnitlig..	314	63	377	228	43	271

Antallet af mænd svinger i Danmark op og ned, i Norge stiger det derimod i det store taget jævnt opover. For begge landes vedkommende viser periodens sidste aar — 1900 — absolut høieste tal. Kvindernes antal svinger i begge lande.

En opgave for hvert enkelt aar særskilt over de tidligere ustraffede fanger og over dem, der havde været straffet med andet end strafarbeide, kan ikke gives, idet de danske opgaver ikke meddeler oplysning herom. For hele 10aarsperioden underet udgjorde tilgangen af tidligere ustraffede

i Danmark 1340 mænd, 311 kvinder og 1651 tilsammen, og i Norge 899 — , 235 — og 1134 —

For Fanger, der indkom efter tidligere at have været straffet med anden straf end strafarbeide, var de tilsvarende tal

i Danmark 1799 mænd, 315 kvinder og 2114 tilsammen, og i Norge 1384 — , 193 — og 1577 —

Efter dette faldt der følgende antal indsættelser i Norge paa 100 indsættelser i Danmark:

	Mænd	Kvinder	Tilsammen
Ustraffet.....	67	76	69
Straffet med andet end strafarbeide	77	61	75
Ny tilgang ialt.....	73	68	72

Tager vi for os hele den nye tilgang i hvert enkelt af de 10 aar har der for 100 fanger i Danmark været indsat følgende antal fanger i Norge:

Aar	Mænd	Kvinder	Tilsammen
1891.....	55	39	51
1892.....	54	70	57
1893.....	78	41	70
1894.....	71	74	71
1895.....	54	60	60
1896.....	66	67	66
1897.....	87	122	92
1898.....	84	133	90
1899.....	88	78	87
1900.....	87	53	82

Det maa her erindres, at Danmark har noget flere indbyggere end Norge. Efter dansk statistisk aarvog for 1903 var Danmarks folkemængde i 1901 2 449 540, nemlig 1 193 448 mænd og 1 256 092 kvinder. Hertil svarer for Norges vedkommende en tilstedeværende folkemængde i 1900 af 2 221 477, nemlig 1 066 693 mænd og 1 154 784 kvinder. Gaar vi ud fra disse tal, forholder de to landes folkemængde sig til hinanden som 100 til 89 for mændene, som 100 til 92 for kvinderne og som 100 til 91 for begge køn underet.

For hver 100 000 mænd, 100 000 kvinder og 100 000 mænd og kvinder tilsammen indkom der i

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder	Tilsammen
1891 ¹⁾	28,5	8,4	18,2	17,2	3,5	10,1
1900	28,8	4,7	16,5	27,9	2,8	14,9

Af de her meddelte opgaver fremgaar:

1) For hele 10aarsperioden underet var den nye tilgang til strafarbejdsanstalterne baade absolut og relativt ikke lidet mindre i Norge end i Danmark, særlig for de ustraffede mænds og de straffede kvinders vedkommende.

2) Den mindre tilgang til de norske end til de danske strafanstalter var særlig iøjnefaldende i periodens 6 første aar, idet tilgangen i de følgende aar og særlig i 1897 og 1898 stod omtrent paa samme høide i begge lande, eller i de to nævnte aar endog høiere i Norge end i Danmark for kvindernes vedkommende.

3) Sammenlignet med folkemængden var antallet i Danmark dels omtrent det samme og dels noget mindre i 1900 end i 1891, medens antallet i Norge i det store og hele taget var høiere ved periodens slutning end ved dens begyndelse uden dog at naa op til de tilsvarende tal i Danmark.

¹⁾ Folkemængden var i 1891 i Danmark 2 172 380 (1 059 157 mænd og 1 113 223 kvinder), i Norge 1 988 674 (951 290 mænd og 1 037 384 kvinder).

Den nye tilgang inden de enkelte forbrydelsesgrupper vil ses af medfølgende tabel 1. Af mangel paa de nødvendige oplysninger fra Danmark kan disse opgaver blot meddeles for hele 10aarsperioden underet. Der er benyttet den samme inddeling i 10 grupper, som er anvendt i de norske »Meddelelser«, idet flere forbrydelsesgrupper i de danske »Oplysninger« i fornøden udstrækning er slaaet sammen. Herunder har saavel den danske kriminalstatistik som den danske straffelov været taget til hjælp. Der er derfor grund til at tro, at grupperingerne i de to lande falder noksaa nøie sammen.

Paa grundlag af tabel 1 er foretaget en række beregninger, der findes meddelt i tabellerne 2—4.

Det er saaledes undersøgt, hvorledes tilgangen forholdsmæssig fordeler sig paa mænd og paa kvinder (tabel 2). I saa henseende stemmer de to lande ganske godt overens. Der er blot nogle faa afvigelser af nævneværdig betydning. Blandt de ustraffede fanger faldt der saaledes under »Tyvsforbrydelse og røveri« paa mandfangerne 88,2 % i Danmark, 94,7 % i Norge. Under »Bedrageri og falsk« faldt der paa mændene 88,8 % i Danmark mod 94,5 % i Norge. I begge disse tilfælde har saaledes mændene ydet en sterkere kontingent i Norge end i Danmark. For begge de nævnte forbrydelsesgruppers vedkommende er dette ogsaa tilfældet saavel blandt de fanger, der tidligere havde været straffet med andet end strafarbeide, som blandt samtlige ny tilkomne fanger. Blandt de tidligere straffede sædelighedsforbrydere spiller tilgangen af mænd derimod en forholdsvis større rolle i de danske (93,2 %) end i de norske strafanstalter (58,1 %). Til gjengjæld er tilgangen af kvinder under denne gruppe større i Norge end i Danmark.

I tabel 3 er bragt paa det rene, hvorledes tilgangen inden hver forbrydelsesgruppe fordeler sig paa tidligere ustraffede og paa tidligere straffede, særskilt for hvert kjønn og for begge underet. Det ser ud til, at

det har været almindeligere i Norge end i Danmark at ilægge tidligere ustraffede mænd strafarbejde for legemsfornærmelse, sædelighedsforbrydelser samt bedrageri og falsk. Under tyvsforbrydelse og røveri er det omvendte tilfældet. Paa tidligere ustraffede kvinder er strafarbejde anvendt hyppigere i Danmark end i Norge for sædelighedsforbrydelser samt for tyvsforbrydelse og røveri, sjeldnere for bedrageri og falsk.

Det fremgaar af tabel 4, hvorledes tilgangen forholdsmæssig falder paa de enkelte forbrydelsesgrupper. For tidligere ustraffede mandsfangers vedkommende spiller tyvsforbrydelse og røveri en større rolle i Danmark end i Norge, hvorimod sidstnævnte land har forholdsvis flere fanger under forbrydelse mod offentlig myndighed og legemsfornærmelse. Blandt kvinderne har barnemord m. v. mere at sige i Norge end i Danmark. Blandt de tidligere straffede mænd kan særlig peges paa, at legemsfornærmelse samt tyvsforbrydelse og røveri viser højere, sædelighedsforbrydelser lavere procenttal i Norge end i Danmark. For kvindernes vedkommende er der større tilgang af sædelighedsforbrydere i Norge end i Danmark, hvorimod bedrageri og falsk viser det modsatte.

Tilbagefald.

For kriminalpolitiken har det stor betydning at kunne søge bistand i en paalidelig og oplysende tilbagefaldsstatistik. Denne hjælp har den imidlertid i stor udstrækning maattet undvære. De fleste af de statistiske opgaver, der har gaaet under navn af »tilbagefaldsstatistik«, har nemlig kun i ringe grad svaret til sit øiemed. I forstaaelse saavel af tilbagefaldsstatistikens betydning som af de benyttede methoders mangler har derfor en hensigtsmæssig løsning af de herhenhørende spørgsmaal i mange aar været gjenstand for statistikeres og kriminalisters drøftelse.

Sagen blev taget op af den internationale kriminalistforening (l'union internationale de droit pénal) paa dens

møde i Kristiania 1891. Som resultat af forhandlingerne om emnet uforbederlige forbrydere vedtog nemlig foreningen en udtalelse, hvori den bl. a. overdrog bestyrelsen at henvende sig til de forskellige regjeringer for at henlede deres opmærksomhed paa den store interesse, der knytter sig til en indgaaende, nøiagtig, ensartet og til sammenligning egnet tilbagefaldsstatistik¹⁾. Forinden denne beslutning var iværksat, blev spørgsmaalet atter reist paa kriminalistforeningens møde i Paris 1893, idet tilbagefaldsstatistikens ordning her var optaget blandt forhandlingsemnerne. Til dette møde fremlagde tyskeren Dr. jur. Otto Köbner sin afhandling »Die Methode einer wissenschaftlichen Rückfallsstatistik als Grundlage einer Reform der Kriminalstatistik«²⁾. Denne gav anledning til livlig meningsudveksling, der ledede til nedsættelse af en kommission til sagens nærmere udredning³⁾. Af denne kommission blev Köbner medlem. De af ham hævdede principer fik en væsentlig indflydelse paa det forslag, som kommissionen fremsatte for kriminalistforeningens møde i Antwerpen 1894⁴⁾, og som det følgende aar blev oversendt de forskellige regjeringer med anmodning om at lægge det til grund ved udarbejdelsen af tilbagefaldsstatistiken.

Som bekjendt bygger Köbner paa den grundtanke, at man maa gaa ud fra forbrydernes første domfældelse og følge dem videre paa deres kriminelle løbebane. Idet man herunder søger oplysning om de tilbagefaldnes antal, maa man alene sætte dem i forhold til den del af de domfældte, der kunde falde tilbage (»rückfallsfähige«, »capables de récidiver«), hvortil bl. a. kræves, at de har udstaaet straffen, at de er ilive og at de ikke er sindssyge.

¹⁾ Mitteilungen der internationalen kriminalistischen Vereinigung, Dritter Jahrgang, s. 287 ff.

²⁾ Indtaget i »Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft«, Bd. XIII (1893).

³⁾ Mitteilungen etc. Vierter Band, s. 76, 205 ff., 217 ff., 354 ff.

⁴⁾ Mitteilungen etc. Fünfter Band, s. 45 ff., 122—130, 145, 157—169.

En efter denne methode anlagt tilbagefaldsstatistik vil formodentlig komme maalet saa nær som muligt. Paa grund af sagens mange praktiske vanskeligheder har metoden imidlertid kun faaet liden anvendelse. Saavidt vides er den alene blevet benyttet i større eller mindre udstrækning i Tyskland, Danmark og Norge.

For Tysklands vedkommende er nemlig nogle af dens væsentligste momenter blevet anvendt i de sidste aargange af det tyske riges kriminalstatistik¹⁾.

Langt større anvendelse har de moderne principer fundet i Danmark. Den foran omhandlede fængselsstatistik for 1891—1900 er nemlig anlagt saaledes, at den giver udførlige og interessante oplysninger om, hvormange af 10aarets nye tilgang var én gang, to gange samt tre gange o. fl. i strafanstalt i periodens løb. Den giver med andre ord oplysning om, hvormange af de ny tilkomne fanger ikke faldt tilbage, hvormange faldt tilbage en gang og hvormange to og flere gange inden periodens udløb. Ved beregningen af tilbagefaldet har man imidlertid af forskellige grunde hovedsagelig sat antallet af tilbagefaldne i forhold til antallet af alle de indsatte fanger, ikke til den del af de indsatte, der kunde falde tilbage. Af de indkomne er saaledes ikke skilt ud de fanger, der ved periodens slutning sad fængslet for første gangs strafarbejde, og dem, der var døde i strafanstalterne, ei heller de sindssyge, de udvandrede og de efter løsladelsen døde. Særlig de to sidstnævnte grupper volder det imidlertid saa store vanskeligheder at tage hensyn til, at det neppe kan ventes gjort noget sted. At sondre ud de øvrige grupper er derimod ikke noget uoverkommeligt arbejde, særlig ikke for de to første gruppers vedkommende. Om der i 10aarsberetningen end ikke er lagt synderlig vægt paa denne mangel ved tilbagefaldsopgaverne, idet man har antaget, at de aller

¹⁾ Saaledes i Statistik des deutschen Reichs, Neue Folge, Band 139: Kriminalstatistik für das Jahr 1900, I, s. 21—31.

fleste af de tilbagefald, der er af særlig betydning, nemlig første tilbagefald, allerede har fundet sted i 10aaret, saa har man dog været opmærksom paa, at det til en rigtig bedømmelse vilde være ønskeligt at kunne sammenligne de tilbagefaldne alene med den del af de indkomne, der kunde falde tilbage. Derfor er der ogsaa i en enkelt anvendelse seet bort fra dem, der var døde i strafanstalterne, og fra dem, der ved periodens slutning sad i strafanstalterne til afsoning af førstegangsstrafarbejde. Den netop berørte mangel ved statistikens ordning spiller dog visselig en meget større rolle ved beregningen af tilbagefaldsprocenterne, end man efter det anførte har antaget. Hertil kommer, at man har sammenlignet de i 10aaret tilbagefaldne med den nye tilgang i nøjagtig samme tidsrum. Dette har den følge, at selv om man ser bort fra dem, der var døde i strafanstalterne, og fra dem, der ved periodens slutning sad fængslet for første gangs strafarbejde, saa vil man dog komme til at sammenligne de tilbagefaldne med et stort antal fanger, der, om end løsladte, dog vilde havt for liden tid til at falde tilbage inden periodens slutning. Ligesom det før nævnte har ogsaa denne omstændighed ikke liden indflydelse paa beregningens rigtighed, idet de senere aars tilgang, hvoraf blot et faatal har kunnet falde tilbage, bringer antallet af indsatte til at vokse forholdsvis mere end antallet af tilbagefaldne. Som følge heraf bliver tilbagefaldsprocenterne for lave.

Nogle af de her nævnte omstændigheder, der har gjort 10aarsberetningens tilbagefaldsberegninger mindre nøiagtige, spiller en mindre rolle i de værdifulde opgaver, som den danske kriminalstatistik for 1897—1900 meddeler om første tilbagefald blandt disse aars forbryderbegyndere. Der har i denne statistik ikke været anledning til at tage noget hensyn til, naar straffen er udstaaet, saaledes at man blot har kunnet meddele, om fangerne er faldt tilbage i indsættelsesaaret, i 1ste, 2det, 3die aar o. s. v. efter indsættelsen. Dette har imidlertid mindre at sige for kriminalstati-

stiken end for strafanstaltstatistikken, idet den første i aldeles overvejende grad omhandler korttidsfanger. Og end mindre fremtrædende bliver disse mangler ved den maade, hvorpaa tilbagefaldet her er beregnet. Man har nemlig ikke sat antallet af samtlige første gang tilbagefaldne i forhold til det samlede antal forbryderbegyndere, men sammenlignet antallet af dem, der faldt tilbage i begynderaaret, med det hele antal af forbryderbegyndere (1897—1900), antallet af dem, der faldt tilbage i andet aar efter domfældelsen, med de begyndere, der kunde falde tilbage i dette aar (1897—1899) o. s. v. Summen af disse procenter er da opført som fireaarsperiodens tilbagefaldsprocent. Ved denne fremgangsmaade bliver procenten høiere, men samtidig rigtigere end ved at sammenligne samtlige tilbagefaldne med samtlige begyndere. Den i kriminalstatistikken anvendte metode har særlig interesse, hvor det gjælder ganske korte straffe, men maa dog ogsaa her kun betragtes som en nødudvei, der kan komme til anvendelse, saalænge man ikke har anledning til nøiagtig at følge fangerne paa deres færd ind og ud af fængslerne.

Endnu en tredje anvendelse har de moderne principer fundet i Danmark, idet de er lagt til grund for fængselsinspektør S. Grundtvigs særdeles interessante undersøgelser om virkningen af de korte frihedsstraffe (Tidsskrift for fængselsvæsen, XXVI, s. 2—10)*).

I Norge har grundtrækkene i den købnerske metode faaet anvendelse i »Meddelelser om det norske fængselsvæsen i det 19de aarhundrede«. Her oplyses nemlig, hvorledes de i 1876—1895 for første gang indsatte strafarbeidsfanger er faldt tilbage inden 31. marts 1901. For ikke at anvende uforholdsmæssig megen tid paa arbeidet har man maattet indskrænke sig til blot at tage med de vigtigste oplysninger. Der er lagt særlig vægt paa at gjøre tilbage-

*) Se ogsaa Tidsskr. f. Retsvidenskab 1901 p. 289 (Hagerup: Anmeldelse af Goll: Til Pryglestraffen).

faldsopgaverne saa høiagtige som muligt. I den hensigt er den nye tilgang i 20aaret 1876—1895 fulgt fange for fange gennem tilbagefald efter tilbagefald frem til det nye aarhundredes begyndelse. Da man ikke har taget med den nye tilgang efter 1895, men dog fulgt de indtil da indkomne helt frem til 31. marts 1901, har man undgaaet at sammenligne de tilbagefaldne med fanger, der havde for liden tid til at falde tilbage, idet kun et rent forsvindende antal blev løsladt mindre end 3 aar før den nævnte dag. Man har endvidere i saa stor udstrækning som muligt søgt at sætte de tilbagefaldne udelukkende i forhold til den del af de indkomne, der kunde falde tilbage. I saa henseende har det ligesaa lidt i Norge som i andre lande været muligt at fradrage dem, der er udvandret eller død efter løsladelsen. Man har derimod sat ud af betragtning alle de fanger, der ikke blev løsladt inden periodens slutning, samt de fanger, der døde eller blev sindssyge i strafanstalten.

Af foranstaaende vil det fremgaa, at vi under en paa de danske »oplysninger« og de norske »meddelelser« bygget sammenligning af strafarbejdsfangers tilbagefald i Danmark og i Norge ikke kan holde os til samme tidsrum i begge lande, saaledes som vi kunde ved undersøgelsen af den nye tilgang. Medens vi for Danmarks vedkommende maa holde os til hele 10aarsperioden underet, kan vi for de norske opgavers vedkommende tage for os enten femaaret 1891—1895 eller 10aaret 1886—1895. I begge tilfælde vil beregningen af tilbagefaldsprocenterne efter det foran oplyste blive gunstigere for Danmark end for Norge. Om dette end særlig vil blive tilfældet, hvis vi tager for os 10aarsperioden 1886—1895, vil dog dette være rigtigst, idet vi derved faar et større og paalideligere materiale.

I tabel 5 er først meddelt en beregning af det samlede tilbagefald inden vedkommende periodes udløb, sammenlignet med den del af de indkomne fanger, der kunde falde tilbage. For mændenes vedkommende viser Norge en høiere tilbagefaldsprocent end Danmark saavel

blandt de tidligere ustraffede som blandt de tidligere straffede og blandt disse grupper tilsammen. Kvindernes tilbagefaldsprocent er derimod lavere i Norge end i Danmark forsaavidt de tidligere ustraffede og det hele antal angaar, en liden smule høiere derimod for de tidligere straffedes vedkommende. For mænd og kvinder tilsammen er procenterne over hele linien højere i Norge end i Danmark.

Vi maa her huske paa, at der blandt dem, som kunde falde tilbage i Danmark og hvormed de tilbagefaldne er sammenlignet, er et stort antal, som er indkommet i periodens sidste aar, medens ingen af dem, der er medregnet i Norge, er indkommet senere end vel 5 aar før periodens slutning. Da man nu uden nærmere paavisning maa være berettiget til at gaa ud fra, at mange af de særlig i de senere aar indkomne danske fanger vil falde tilbage senere end 10aarsperiodens slutning, saa bør vi for at faa et bedre sammenligningsmateriale undersøge tilbagefaldet indenfor et ikke altfor langt tidsrum. Tager vi saaledes for os tilbagefaldet inden 3 aar efter løsladelsen — beregnet paa ganske den samme maade i begge lande —, vil vi finde, at uoverensstemmelsen her er meget mindre. Som det sees af tabel 5, er det alene blandt de tidligere straffede fanger og derunder kun for mændene og for mænd og kvinder tilsammen, at vi nu finder nævneværdig høiere procenter i Norge end i Danmark. De øvrige procenter er dels omtrent de samme, dels lavere for de norske end for de danske fangers vedkommende. Kvinderne viser helt og holdent lavere procenter i Norge end i Danmark.

Det maa her holdes fast, at ogsaa de sidst omhandlede beregninger giver et for Danmark gunstigere resultat end man vilde have faaet, om materialet var lagt til rette paa samme maade som i Norge. Af de 2374 norske fanger, der kunde falde tilbage, er det alene 59, der er løsladt mindre end 3 aar før periodens slutning. Det kan af de foreliggende opgaver ikke sees, hvormange danske fanger ikke har havt 3 aar at falde tilbage i. Særskilt for de

tidligere ustraffedes og de tidligere straffedes vedkommende har vi overhovedet ingen vejledning. For begge grupper tilsammen kan vi dog ved følgende beregning komme det rigtige resultat nærmere:

Af 10aarets nye tilgang indkom i periodens 3 sidste aar (1898—1900) 960 M., 158 Kv., 1118 Tils.

Da fangerne maa være løsladt, inden de kan falde tilbage, har følgelig ingen af disse fanger havt 3 aar at falde tilbage i. Selv om

vi nu af forsigtighedshensyn gaar ud fra, at alle de 298 M., 58 Kv., 356 Tils.,

der ved 10aarets slutning endnu sad i strafanstalterne til afsoning af sin første straf, er indkommet i de 3 sidste aar, saa bliver der

dog alligevel 662 M., 100 Kv., 762 Tils., der er løsladt mindre end 3 aar før periodens slutning.

Af disse er visselig en del kommet tilbage inden aarhundredets udgang. Men mange vil utvivlsomt først være faldt tilbage senere. Og da der ikke kræves mere, end at yderligere 28 mænd falder tilbage inden 3 aar efter løsladelsen, for at den danske tilbagefaldsprocent for mænd (21,7) skal blive ligesaa høi som den norske (22,7), maa man kunne gaa ud fra, at heller ikke mændenes tilbagefald er ugunstigere i Norge end i Danmark. Allerede efter den for Danmark fordelagtige beregningsmaade er forholdet for kvindernes vedkommende bedre i Norge end i Danmark. Og for hver en af de nævnte 100 kvinder, der yderligere falder tilbage inden 3 aar, bliver forholdet end gunstigere for Norge.

Fangernes tilbagefald inden de enkelte forbrydelsesgrupper fremgaar af tabel 6, hvortil opgaverne for Norge er hentet fra det materiale, der ligger til grund for tabel 16 i »Meddelelser om det norske fængselsvæsen«. For Danmarks vedkommende kan vi her alene sammenligne de tilbagefaldne med de indkomne, idet der i denne

forbindelse ikke er meddelt opgave over antallet af de i strafanstalterne døde og over de ved periodens slutning fængslede personer. De danske tilbagefaldsprocenter er saaledes noget for lave.

Tager vi først for os de tidligere ustraffede fanger, vil vi finde, at i Danmark er ingen fanger faldt tilbage i grupperne forbrydelse mod offentlig myndighed, mord og drab, barnemord m. v., legemsfornærmelse og »andre« forbrydelser. I Norge er dette tilfældet med mord og drab, andre forbrydelser mod person (hvorunder ingen var indsat i Danmark), mordbrand og ildspasættelse samt »andre« forbrydelser. Der er saaledes nogle grupper, hvor der har været tilbagefald i det ene land, men ikke i det andet. Paa grund af de absolute tals ringe størrelse knytter der sig dog liden interesse til denne uoverensstemmelse. For de øvrige gruppers vedkommende vil det sees, at sædelighedsforbrydelser viser omtrent samme tilbagefald i begge lande, medens tyvsforbrydelse og røveri samt bedrageri og falsk har højere procenter i Norge end i Danmark.

Gaar vi derefter over til dem, der har været straffet med anden straf end strafarbejde, sees tilbagefaldet at have været større i Danmark end i Norge forsaavidt angaar forbrydelse mod offentlig myndighed, legemsfornærmelse, sædelighedsforbrydelser samt bedrageri og falsk, medens Norge har højere tilbagefaldsprocenter end Danmark i gruppen tyvsforbrydelse og røveri. I de øvrige grupper er tilbagefaldet af ringe interesse.

For de ustraffede og straffede tilsammen er forholdet det samme som for de straffede alene, naar undtages, at procenten for kvindelige sædelighedsforbrydere her er højere i Norge end i Danmark.

Naar vi nu holder fast, at de danske procenter er for lave, maa det være tilladt at gaa ud fra, at tilbagefaldet ogsaa inden de enkelte forbrydelsesgrupper iethvertfald ikke stiller sig uheldigere for Norge end for Danmark. Tildels viser tilbagefaldet sig endog ringere for Norges end for Danmarks vedkommende.

Tabel 1. Ny tilgang. Antallet af forbydere.

	Danmark			Norge.		
	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men
Ikke tidligere straffet						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	44	1	45	59	2	61
Mord og drab	25	9	34	25	11	36
Barnemord m. v.	5	123	128	8	158	166
Legemsfor nærmelse	32	—	32	119	2	121
Andre forbrydelser mod person ..	—	—	—	4	—	4
Sædelighedsforbrydelser	294	32	326	220	33	253
Tyvsforbrydelse og røveri	492	66	558	249	14	263
Bedrageri og falsk	222	28	250	155	9	164
Mordbrand og ildspaa sættelse	164	52	216	28	6	34
Andre forbrydelser	62	—	62	32	—	32
Ialt...	1340	311	1651	899	235	1134
Straffet med anden straf end strafarbejde						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	63	1	64	59	2	61
Mord og drab	8	4	12	5	—	5
Barnemord m. v.	3	8	11	—	5	5
Legemsfor nærmelse	38	—	38	81	3	84
Andre forbrydelser mod person ..	—	2	2	4	—	4
Sædelighedsforbrydelser	123	9	132	50	36	86
Tyvsforbrydelse og røveri	1314	239	1553	1112	139	1251
Bedrageri og falsk	167	42	209	62	6	68
Mordbrand og ildspaa sættelse	79	10	89	10	1	11
Andre forbrydelser	4	—	4	1	1	2
Ialt...	1799	315	2114	1384	193	1577
Tilsammen						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	107	2	109	118	4	122
Mord og drab	33	13	46	30	11	41
Barnemord m. v.	8	131	139	8	163	171
Legemsfor nærmelse	70	—	70	200	5	205
Andre forbrydelser mod person ..	—	2	2	8	—	8
Sædelighedsforbrydelser	417	41	458	270	69	339
Tyvsforbrydelse og røveri	1806	305	2111	1361	153	1514
Bedrageri og falsk	389	70	459	217	15	232
Mordbrand og ildspaa sættelse	243	62	305	38	7	45
Andre forbrydelser	66	—	66	33	1	34
Ialt...	3139	626	3765	2283	428	2711

Tabel 2. Ny tilgang. Forholdet mellem mænd og kvinder.

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men
Ikke tidligere straffet						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	97,8	2,2	100,0	96,7	3,3	100,0
Mord og drab.....	73,5	26,5	100,0	69,4	30,6	100,0
Barnemord m. v.....	3,0	96,1	100,0	4,8	95,2	100,0
Legemsfor nærmelse	100,0	-	100,0	98,3	1,7	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	-	-	100,0	-	100,0
Sædelighedsforbrydelser	90,2	9,8	100,0	87,0	13,0	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri	88,2	11,8	100,0	94,7	5,3	100,0
Bedrageri og falsk	88,8	11,2	100,0	94,5	5,5	100,0
Mordbrand og ildspasættelse....	75,0	24,1	100,0	82,4	17,6	100,0
Andre forbrydelser	100,0	-	100,0	100,0	-	100,0
Ialt...	81,2	18,8	100,0	79,3	20,7	100,0
Straffet med anden straf end strafarbejde						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	98,4	1,6	100,0	96,7	3,3	100,0
Mord og drab.....	66,7	33,3	100,0	100,0	-	100,0
Barnemord m. v.....	27,3	72,7	100,0	-	100,0	100,0
Legemsfor nærmelse	100,0	-	100,0	96,4	3,6	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	100,0	100,0	100,0	-	100,0
Sædelighedsforbrydelser	93,2	6,8	100,0	58,1	41,9	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri	84,6	15,4	100,0	88,9	11,1	100,0
Bedrageri og falsk	79,0	20,1	100,0	94,5	5,5	100,0
Mordbrand og ildspasættelse....	88,8	11,2	100,0	90,0	9,1	100,0
Andre forbrydelser	100,0	-	100,0	50,0	50,0	100,0
Ialt...	85,1	14,9	100,0	87,8	12,2	100,0
Tilsammen						
Forbrydelse mod offentlig myndig- hed m. v.	98,2	1,8	100,0	96,7	3,3	100,0
Mord og drab.....	71,7	28,3	100,0	73,2	26,8	100,0
Barnemord m. v.....	5,8	94,2	100,0	4,7	95,3	100,0
Legemsfor nærmelse	100,0	-	100,0	97,0	2,4	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	100,0	100,0	100,0	-	100,0
Sædelighedsforbrydelser	91,0	9,0	100,0	79,0	20,4	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri	85,0	14,4	100,0	89,0	10,1	100,0
Bedrageri og falsk	84,7	15,3	100,0	93,5	6,5	100,0
Mordbrand og ildspasættelse....	79,7	20,3	100,0	84,4	15,6	100,0
Andre forbrydelser	100,0	-	100,0	97,1	2,9	100,0
Ialt...	83,4	16,6	100,0	84,2	15,8	100,0

Tabel 3. Ny tilgang. Forholdet mellem tidligere ustraffede og tidligere straffede.

	Danmark			Norge		
	Ikke tidligere straffet	Straffet med andet end Straf-arbejde	Tilsammen	Ikke tidligere straffet	Straffet med andet end straf-arbejde	Tilsammen
Mænd						
Forbrydelse mod offentlig myndighed m. v.	41,1	58,9	100,0	50,0	50,0	100,0
Mord og drab.....	75,8	24,2	100,0	83,3	16,7	100,0
Barnemord m. v.....	62,5	37,5	100,0	100,0	-	100,0
Legemsfornærmelse	45,7	54,3	100,0	59,5	40,5	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	-	-	50,0	50,0	100,0
Sædelighedsforbrydelser	70,5	29,5	100,0	81,5	18,5	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri	27,2	72,8	100,0	18,3	81,7	100,0
Bedrageri og falsk	57,1	42,9	100,0	71,4	28,6	100,0
Mordbrand og ildspaa-sættelse....	67,5	32,5	100,0	73,7	26,3	100,0
Andre forbrydelser	93,9	6,1	100,0	97,0	3,0	100,0
Ialt...	42,7	57,3	100,0	39,4	60,6	100,0
Kvinder						
Forbrydelse mod offentlig myndighed m. v.	50,0	50,0	100,0	50,0	50,0	100,0
Mord og drab.....	69,2	30,8	100,0	100,0	-	100,0
Barnemord m. v.....	93,0	6,1	100,0	96,0	3,1	100,0
Legemsfornærmelse	-	-	-	40,0	60,0	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	100,0	100,0	-	-	-
Sædelighedsforbrydelser	78,0	22,0	100,0	47,8	52,2	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri.....	21,0	78,4	100,0	9,2	90,8	100,0
Bedrageri og falsk	40,0	60,0	100,0	60,0	40,0	100,0
Mordbrand og ildspaa-sættelse....	83,9	16,1	100,0	85,7	14,3	100,0
Andre forbrydelser	-	-	-	-	100,0	100,0
Ialt...	49,7	50,3	100,0	54,9	45,1	100,0
Mænd og Kvinder tilsammen						
Forbrydelse mod offentlig myndighed m. v.....	41,3	58,7	100,0	50,0	50,0	100,0
Mord og drab.....	73,0	26,1	100,0	87,8	12,2	100,0
Barnemord m. v.....	92,1	7,9	100,0	97,1	2,9	100,0
Legemsfornærmelse	45,7	54,3	100,0	59,0	41,0	100,0
Andre forbrydelser mod person ..	-	100,0	100,0	50,0	50,0	100,0
Sædelighedsforbrydelser	71,2	28,8	100,0	74,0	25,4	100,0
Tyvsforbrydelse og røveri	26,4	73,6	100,0	17,4	82,6	100,0
Bedrageri og falsk	54,5	45,4	100,0	70,7	29,3	100,0
Mordbrand og ildspaa-sættelse....	70,8	29,2	100,0	75,0	24,4	100,0
Andre forbrydelser	93,0	6,1	100,0	94,1	5,9	100,0
Ialt...	43,9	56,1	100,0	41,8	58,2	100,0

Tabel 5. Tilbagefald. Ialt og inden 3 aar.

	Danmark			Norge		
	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men	Mænd	Kvin- der	Tilsam- men
Tilbagefald ialt.						
Ikke tidligere straffet						
Indkomne fanger (Danmark 1891—1900, Norge 1886—1895).....	1340	311	1651	942	277	1219
Heraf kunde falde tilbage (i D. fratrukket de i strafanstalten døde og de ved periodens slutning hensiddende, i N. desuden de sindssyge).....	1191	272	1463	918	269	1187
Af disse faldt tilbage (i D. inden 31. december 1900, i N. inden 31. marts 1901)..... Antal	80	13	93	93	8	101
Procent	6,7	4,8	6,1	10,1	3,0	8,5
Straffet med anden straf end strafarbejde						
Indkomne fanger (se ovenfor)....	1799	315	2114	983	218	1201
Heraf kunde falde tilbage (do.) ..	1633	290	1923	970	217	1187
Af disse faldt tilbage (do.) Antal	631	93	724	469	72	541
Procent	38,6	32,1	37,6	48,4	33,2	45,6
Tilsammen						
Indkomne fanger (se ovenfor)....	3139	626	3765	1925	495	2420
Heraf kunde falde tilbage (do.) ..	2824	562	3386	1888	486	2374
Af disse faldt tilbage (do.) Antal	711	106	817	562	80	642
Procent	25,2	18,0	24,1	29,8	16,5	27,0
Tilbagefald inden 3 aar.						
Ikke tidligere straffet	64	10	74	51	6	57
Straffet med anden straf end strafarbejde	548	81	629	379	52	431
Tilsammen	612	91	703	430	58	488
Procentvis (i forhold til dem, der kunde falde tilbage, jfr. ovenfor):						
Ikke tidligere straffet	5,5	3,7	5,1	5,6	2,2	4,8
Straffet med anden straf end strafarbejde.....	33,6	27,0	32,7	39,1	24,0	36,3
Tilsammen	21,7	16,2	20,8	22,7	11,9	20,6

Tabel 6. Tilbagefald inden de enkelte forbrydelsesgrupper.

Ikke tidligere straffet.	Danmark				Norge			
	Indkomne fanger	Heraf faldt tilbage		Indkomne fanger	Heraf kunde falde tilbage	Af disse faldt tilbage		
		Antal	Procent			Antal	Procent	
Forbrydelse mod offentlig myndighed m. v.	M.	44	-	-	29	29	4	13,4
	K.	1	-	-	1	1	-	-
	Tils.	45	-	-	30	30	4	13,3
Mord og drab	M.	25	-	-	28	18	-	-
	K.	9	-	-	12	11	-	-
	Tils.	34	-	-	40	29	-	-
Barnemord m. v.	M.	5	-	-	5	5	-	-
	K.	123	-	-	182	177	2	1,1
	Tils.	128	-	-	187	182	2	1,1
Legemsfornærmelse	M.	32	-	-	75	72	3	4,2
	K.	-	-	-	1	1	-	-
	Tils.	32	-	-	76	73	3	4,1
Andre forbrydelser mod person	M.	-	-	-	2	2	-	-
	K.	-	-	-	-	-	-	-
	Tils.	-	-	-	2	2	-	-
Sædelighedsforbrydelser	M.	294	13	4,4	181	176	8	4,5
	K.	32	-	-	41	41	1	2,4
	Tils.	326	13	4,0	222	217	9	4,1
Tyvsforbrydelse og røveri	M.	492	48	9,8	374	372	60	16,1
	K.	66	10	15,2	22	21	4	19,0
	Tils.	558	58	10,4	396	393	64	16,3
Bedrageri og falsk	M.	222	17	7,7	188	187	18	9,0
	K.	28	3	10,7	6	6	1	16,6
	Tils.	250	20	8,0	194	193	19	9,8
Mordbrand og ildspaaættelse .	M.	164	2	1,2	28	25	-	-
	K.	52	-	-	11	10	-	-
	Tils.	216	2	0,9	39	35	-	-
Andre forbrydelser	M.	62	-	-	32	32	-	-
	K.	-	-	-	1	1	-	-
	Tils.	62	-	-	33	33	-	-

Tabel 6, fortsættelse.

Straffet med anden straf end strafarbejde	Danmark			Norge				
	Indkomne fanger	Heraf faldt tilbage		Indkomne fanger	Heraf kunde falde tilbage	Af disse faldt tilbage		
		Antal	Procent			Antal	Procent	
Forbrydelse mod offentlig myndighed m. v.	M.	63	17	27,0	12	12	1	8,3
	K.	1	-	-	-	-	-	-
	Tils.	64	17	26,6	12	12	1	8,3
Mord og drab	M.	8	-	-	8	5	2	40,0
	K.	4	-	-	-	-	-	-
	Tils.	12	-	-	8	5	2	40,0
Barnemord m. v.	M.	3	-	-	-	-	-	-
	K.	8	-	-	8	8	-	-
	Tils.	11	-	-	8	8	-	-
Legemsfornærmelse	M.	38	10	26,3	36	34	6	17,0
	K.	-	-	-	1	1	-	-
	Tils.	38	10	26,3	37	35	6	17,1
Andre forbrydelser mod person	M.	-	-	-	2	2	1	50,0
	K.	2	1	50,0	-	-	-	-
	Tils.	2	1	50,0	2	2	1	50,0
Sædelighedsforbrydelser	M.	123	20	16,3	33	33	4	12,1
	K.	9	2	22,2	94	94	16	17,0
	Tils.	132	22	16,7	127	127	20	15,7
Tyvsforbrydelse og røveri	M.	1314	514	39,1	823	818	435	53,2
	K.	239	69	28,9	106	105	54	51,4
	Tils.	1553	583	37,5	929	923	489	53,0
Bedrageri og falsk	M.	167	58	34,7	61	59	17	28,8
	K.	42	19	45,2	6	6	2	33,3
	Tils.	209	77	36,8	67	65	19	29,2
Mordbrand og ildspaaættelse .	M.	79	12	15,2	7	6	2	33,3
	K.	10	2	20,0	3	3	-	-
	Tils.	89	14	15,7	10	9	2	22,2
Andre forbrydelser	M.	4	-	-	1	1	1	100,0
	K.	-	-	-	-	-	-	-
	Tils.	4	=	-	1	1	1	100,0

Tabel 6, fortsættelse.

Ustraffede og straffede tilsammen	Danmark			Norge				
	Indkomne fanger	Heraf faldt tilbage		Indkomne fanger	Heraf kunde falde tilbage	Af disse faldt tilbage		
		Antal	Procent			Antal	Procent	
Forbrydelse mod offentlig myn- dighed m. v.	M.	107	17	15,9	41	41	5	12,2
	K.	2	-	-	1	1	-	-
	Tils.	109	17	15,6	42	42	5	11,9
Mord og drab	M.	33	-	-	36	23	2	8,7
	K.	13	-	-	12	11	-	-
	Tils.	46	-	-	48	34	2	5,9
Barnemord m. v.	M.	8	-	-	5	5	-	-
	K.	131	-	-	190	185	2	1,1
	Tils.	139	-	-	195	190	2	1,1
Legemsfornærmelse	M.	70	10	14,3	111	106	9	8,5
	K.	-	-	-	2	2	-	-
	Tils.	70	10	14,3	113	108	9	8,3
Andre forbrydelser mod person	M.	-	-	-	4	4	1	25,0
	K.	2	1	50,0	-	-	-	-
	Tils.	2	1	50,0	4	4	1	25,0
Sædelighedsforbrydelser	M.	417	33	7,9	214	209	12	5,7
	K.	41	2	4,9	135	135	17	12,6
	Tils.	458	35	7,6	349	344	29	8,4
Tyvsforbrydelse og røveri	M.	1806	562	31,1	1197	1190	495	41,6
	K.	305	79	25,9	128	126	58	46,0
	Tils.	2111	641	30,4	1325	1316	553	42,0
Bedrageri og falsk	M.	389	75	19,3	249	246	35	14,2
	K.	70	22	31,4	12	12	3	25,0
	Tils.	459	97	21,1	261	258	38	14,7
Mordbrand og ildspasættelse .	M.	243	14	5,8	35	31	2	6,5
	K.	62	2	3,2	14	13	-	-
	Tils.	305	16	5,2	49	44	2	4,5
Andre forbrydelser	M.	66	-	-	33	33	1	3,0
	K.	-	-	-	1	1	-	-
	Tils.	66	-	-	34	34	1	2,9